

**College financieel toezicht
Bonaire, Sint Eustatius en
Saba**

Aan
De voorzitter van het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999) 4619081
Telefax (+5999) 4619088

Adres kantoor Sint Maarten
Convent Building 26
Frontstreet, P.O. Box 686
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331
Telefax (+1721) 5430379

Contactpersoon	Telefoonnummer
Thijs Slippens	+5999 4619081
Datum	E-mail
22 december 2014	info@cft.cw
Ons kenmerk	Uw kenmerk
Cft 201400240	2014014507
Pagina	Bijlagen
1/4	-

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Reactie derde uitvoeringsrapportage 2014 openbaar lichaam Bonaire

Geachte heer Rijna,

Op 3 december jl. heeft het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) van uw bestuurscollege de derde uitvoeringsrapportage over het begrotingsjaar 2014 ontvangen. Het advies op de derde begrotingswijziging heeft u in een aparte brief ontvangen.

Belangrijkste conclusies

- Volgens de 3^e uitvoeringsrapportage verwacht Bonaire op de gewone dienst eind dit jaar een positief verschil in termen van baten en lasten van ruim USD 7,5 mln.
- Een bedrag van circa USD 3,1 mln hiervan was bij de oorspronkelijke begroting reeds voorzien om investeringen te kunnen financieren, een renteloze lening terug te kunnen betalen en een bedrag aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties af te kunnen lossen.
- Het extra verschil van circa USD 4,4 mln op de gewone dienst is gedurende het afgelopen jaar gevormd om hiermee aanvullende investeringswensen te kunnen bekostigen.
- Er is het afgelopen jaar een aantal grote begrotingswijzigingen doorgevoerd. Hoewel de begroting (de gewone dienst en de kapitaaldienst samen genomen) hiermee in evenwicht is, is het Cft van mening dat de begrotingsuitvoering een rustiger beeld hoort te vertonen. Het Cft verwacht van het openbaar lichaam een begroting bestaande uit de gewone dienst en een overzicht met gewenste investeringen inclusief de wijze van financiering, waarin betreffende plannen in een vroeg stadium tot uitdrukking komen.

- Het Cft benadrukt wederom het belang van het opzetten van een verplichtingenadministratie, om zodoende gedurende het jaar een actueel zicht op de begrotingsuitvoering te hebben en eventueel optredende onderuitputting zo snel als mogelijk alternatief kan worden ingezet.
- Het Cft adviseert u uw sollicitatieprocedures kritisch tegen het licht te houden, om zodoende het beoogde formatieplan zo snel als mogelijk te kunnen realiseren.
- Uit het geïntegreerd middelen beheer (GMB) blijkt dat de liquiditeitspositie van Bonaire aan het eind van het derde kwartaal van 2014 circa USD 3,6 mln bedraagt. In vergelijking met het eind van het tweede kwartaal is de liquiditeitsstand gedaald met USD 2,2 mln. Uit de door Bonaire aangeleverde prognose blijkt dat aan het eind van dit jaar een stand van circa USD 3 mln wordt bereikt, voldoende voor het goed kunnen uitoefenen van de reguliere bedrijfsvoering.
- De uitvoering van het financieel beheer verbeterplan is onlangs opnieuw opgepakt. Er is toegezegd dat uiterlijk in de tweede helft van komend jaar het overgrote deel van de openstaande actiepunten is afgewikkeld.

Begrotingsuitvoering

De uitvoering van de begroting 2014 laat zien dat u verwacht dat op de gewone dienst aan het eind van dit jaar de baten de lasten ruimschoots overtreffen. In aanvulling op het bij de oorspronkelijke begroting opgevoerde overschot van ruim USD 3,1 mln speelt u door middel van een aantal begrotingswijzigingen via de gewone dienst enkele miljoenen extra vrij om hiermee kapitaaluitgaven te kunnen financieren. Hoewel hiermee de begroting als geheel in evenwicht blijft (kapitaaluitgaven worden immers met besparingen in de reguliere exploitatie gefinancierd) is het Cft van mening dat de begroting meer als sturingsinstrument zou moeten dienen en gedurende het jaar minder ingrijpend zou moeten wijzigen; de additionele onderuitputting van de begroting bedraagt immers zo'n 8% waardoor op de gewone dienst een overschot ontstaat van meer dan 14% van het begrotingstotaal. Hierin komt tot uitdrukking dat in de prioriteitenstelling van het openbaar lichaam investeringen duidelijk veel meer aandacht krijgen dan uitgaven op de gewone dienst. Dit kan een bewuste keuze zijn, maar dan ligt het voor de hand dat bij het opstellen van de begroting deze uitgavencategorieën gestructureerd en transparant tegen elkaar afgewogen worden. Gezien de vele en omvangrijke tussentijdse begrotingswijzigingen is dat momenteel niet het geval. Dientengevolge zouden investeringswensen –idealiter in het kader van het meerjarig ontwikkelingsplan besproken met Den Haag- in een vroeg stadium bekend moeten zijn en onderdeel van de oorspronkelijke begroting dienen uit te maken. Uiteraard is een begroting richtinggevend en is niet alles voorafgaand aan het begrotingsjaar te overzien, maar een strakker begrotingsproces waarin zowel de elementen vanuit de reguliere exploitatie als vanuit de kapitaaldienst zijn opgenomen zorgt in de uitvoering voor een rustiger beeld.

Voor zowel de baten als de lasten verwacht u in het laatste kwartaal van dit jaar nog behoorlijk wat opbrengsten, dan wel kosten te boeken. De ervaring leert dat het waarschijnlijk niet haalbaar zal zijn om aan het eind van het jaar tot een volledige uitvoering van de begroting te komen.

De precieze hoogte van het uiteindelijke overschot zal blijken uit de laatste uitvoeringsrapportage en uit de jaarrekening over 2014. Voor projecten die bijvoorbeeld worden gefinancierd met bijzondere uitkeringen die pas laat of soms helemaal niet meer in 2014 in uitvoering zijn genomen geldt dat de uitvoering ervan door Bonaire naar volgend jaar wordt overgeheveld. De daarbij behorende bedragen worden op bovengenoemd resultaat in mindering gebracht om zodoende tot een zuiver exploitatieresultaat te komen.

De mogelijke onderrealisatie op de begroting 2014 geeft nogmaals het belang van een verplichtingenadministratie aan, waarbij in ieder geval de juistheid en de volledigheid van de verplichtingen is gewaarborgd. Het Cft is blij van u te vernemen dat u momenteel alles op alles zet om deze verplichtingenadministratie zo snel als mogelijk ingevoerd te krijgen, zodat uiteindelijk voor alle betrokken directies gedurende het jaar de actuele begrotingsuitputting en de eventueel resterende begrotingsruimte bekend is. Dit helpt een forse onderuitputting aan het eind van het jaar te voorkomen. Bijkomend voordeel is dat gedurende het jaar onderbestedingen via een begrotingswijziging tijdig voor andere doeleinden kan worden aangewend.

Personeel

Het personeelsbestand is in het derde kwartaal stabiel ten opzichte van het daaraan voorafgaande kwartaal. U spreekt in de UR de verwachting uit dat in het laatste kwartaal elf personeelsleden in dienst zullen treden bij het openbaar lichaam Bonaire, waarmee het totaal uitkomt op 345 fte's. Ondanks een eerdere neerwaartse bijstelling ten opzichte van de begroting 2013, waarin de beoogde formatie nog uit 434 fte's bestond, blijkt het voor Bonaire derhalve lastig om de in de begroting 2014 beoogde formatie van 408 fte's rond te krijgen. Uit een onlangs gevoerd overleg bleek dat procedures vaak lang duren, waardoor de kans toeneemt dat kandidaten voor vacante posities afhaken. Het Cft adviseert u uw procedures nog eens kritisch tegen het licht te houden, om zodoende de openstaande vacatures zo snel als mogelijk met geschikte kandidaten in te vullen. Dit zorgt tevens voor minder onderbesteding op de personeelskosten, met een stabielere begrotingsuitvoering tot gevolg.

Liquiditeit

Voor de analyse van het verloop van de liquiditeit maakt het Cft gebruik van de GMB rapportage. Uit de rapportage tot en met het derde kwartaal 2014 blijkt een liquiditeitsstand van ruim USD 3,6 mln. Dit betekent een afname met circa USD 2,2 mln en opzichte van de stand tot en met het tweede kwartaal.

Het Cft is uitermate goed te spreken over de liquiditeitsprognoses, die sinds oktober weer maandelijks met het Cft worden gedeeld. Uit de laatste prognose blijkt een verwacht positief liquiditeitsresultaat eind dit jaar van circa USD 3 mln. In deze prognose is rekening gehouden met het wegwerken van in het verleden opgebouwde achterstallige facturen. Dit verwachte resultaat ligt ruimschoots boven de door uzelf aangegeven buffer van zo'n USD 2 mln, die voor een goede uitoefening van uw bedrijfsvoering van belang is.

Het Cft gaat ervan uit dat de maandelijksse overleggen over de liquiditeitsstand en prognoses ook in 2015 gecontinueerd zullen worden.

Financiële positie

In overleg met het bestuurscollege en de afdeling Financiën is eerder dit jaar afgesproken dat behalve informatie over baten en lasten ook informatie dient te worden verstrekt over investeringen, het verloop van reserves/voorzieningen, verplichtingen en de kasstromen. Dit is noodzakelijk om een goed beeld van de financiële positie te kunnen vormen. Het Cft constateert dat er een steeds beter inzicht in de gevraagde gegevens wordt gegeven; er is sprake van een sluitende balans per kwartaal. Op onderdelen kan echter de precieze aansluiting met het grootboek en andere rapportageonderdelen niet worden gemaakt. Het Cft zal met de afdeling Financiën op korte termijn een overleg plannen om dit onderdeel van de rapportage door te spreken. Het Cft adviseert u tijdig alle noodzakelijke aansluitingen te maken, zodat op een relatief eenvoudige wijze binnen de daartoe geldende wettelijke termijn de jaarrekening over 2014 kan worden opgemaakt.

Financieel beheer

Het Cft heeft eerder dit jaar tijdens de bezoeken van het College aan uw openbaar lichaam reeds uitgebreid stilgestaan bij het onderwerp financieel beheer. Met de gedeputeerde is begin dit jaar een verandertraject gestart met als doel het financieel beheer naar een hoger niveau te tillen en in het verlengde daarvan de financiële positie van het openbaar lichaam Bonaire te stabiliseren. Na een vliegende start heeft de uitvoering van het plan van aanpak de afgelopen zomer de nodige vertraging opgelopen. Het Cft is verheugd te vernemen dat inmiddels weer voortvarend aan de verbeteringen van het financieel beheer wordt gewerkt, waarbij tijdens ons overleg van vorige week de toezegging is gedaan dat uiterlijk in de tweede helft van volgend jaar het overgrote deel van de openstaande actiepunten zal zijn afgewikkeld.

Hoogachtend,

De voorzitter van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

prof. dr. A.F.P. Bakker

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:

De gedeputeerde van Financiën van het openbaar lichaam Bonaire

Het hoofd Financiën van het openbaar lichaam Bonaire

De voorzitter van de eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire